

Lausuntopyyntö luonnoksesta pohjoisen Suomen ohjelmaksi

Kainuun maakunta on saanut olla mukana sekä itäisen että pohjoisen Suomen ohjelmien valmistelussa. Kainuun liitto arvostaa tätä mahdollisuutta ja on osallistunut sekä valmisteluryhmän että neuvottelukunnan työhön aktiivisesti molempien ohjelmien osalta.

Kainuun liitto pitää erinomaisena asiana, että maan hallitus on tunnistanut pohjoisen Suomen erityiset mahdollisuudet ja perustanut suuralueen kasvun esteiden purkamista tukevan ohjelmatyön. Ohjelmatyön rakenteet ovat koko pääministeri Orpon hallituksen kauden ajan ainutkertainen mahdollisuus käydä vuoropuhelua ministeriöiden ja maan hallituksen kanssa suuraluetta koskevasta politiikasta.

Ohjelmatyön toimeksianto on hyvin laadittu. Kuusi otsikkoa, joiden alle ohjelmassa esitetään toimenpide-esityksiä, vastaavat pohjoisen Suomen kehittämisen pullonkauloja ja muodostavat siten hyvän kehikon ohjelmalle.

Ohjelmaluonnoksessa esitetyt toimenpide-ehdotukset vastaavat varsin hyvin pohjoisen Suomen tilannekuvaan.

Kommentit otsikoittain ohjelmaluonnokseen

1. Toimet, joilla voidaan lisätä kestävä kasvun mahdollisuuksia ja uusia investointeja sekä vahvistaa Suomen kilpailukykyä ja alueiden elinvoimatekijöitä

Toimenpide-esitykset ovat pääsääntöisesti hyviä. Ensimmäinen alaotsikko on ”Hallitusohjelman mukaiset TKI-toimet ja Pohjoisen Suomen kärkihankkeet”. Kainuun liitto katsoo, että Suomen kansallisten ja LUMI-supertietokoneiden suurteholaskennan kapasiteetin hyödyntäminen kasvualustana olisi sekä pohjoisen Suomen että koko maan etu.

Kainuun liitto esittää, että otsikon alle lisätään seuraava toimenpide-esitys:

- Vahvistetaan suurteholaskennan osaamista ja sen hyödyntämistä pohjoisen yritysten kehittymiseksi ja uusyrityksperustannan vauhdittamiseksi.

Mineraalialan osaaminen on vahvasti keskittynyt Pohjois-Suomeen. Kestävän kasvun luomiseksi tätä osaamisklusteria kannattaa edelleen vahvistaa. Kainuun liitto esittää, että toimenpiteeseen numero 8 lisätään:

- Kriittisten mineraalien sekä puolijohdeteollisuudelle välttämättömien harvinaisten maametallien tuotannon varmentamiseksi sekä Euroopan omavaraisuuden kehittämiseksi tuetaan alan koulutusta, tutkimusta ja yritys yhteistyötä pohjoisessa Suomessa.

2. Toimet, joilla voidaan kestävästi hyödyntää puhtaan energian mahdollisuuksia ja digitaalista puhdasta kasvua

Kainuun liitto pitää tätä osiota ohjelmaluonnoksessa varsin hyvänä.

3. Toimet, joilla lisätään kestävä matkailun vetovoimaa

Kainuun liitto pitää tätä osiota ohjelmaluonnoksessa varsin hyvänä.

4. Toimet, joilla edistetään osaamista ja osaavan työvoiman saatavuutta

Ohjelmaluonnos ei tunnista yliopistokeskusten roolia, vaikka puolessa pohjoisen maakunnista ei ole omaa yliopistoa. Kainuun liitto esittää, että toimenpiteen numero 23 alle lisätään oma kappale:

- Lisätään työelämän tarpeisiin vastaavaa yliopistokoulutusta alueen yliopistokeskuksiin.

Kainuun liitto esittää, että toimenpide numero 24 kirjataan seuraavasti:

- Jatketaan ja tiivistetään entisestään yhteistyötä Migrin, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa siinä, kuinka myös korkeakoulujen kansainvälisten työntekijöiden sekä I- ja II-uratasojen tutkijoiden työlupaprosessia saataisiin jouhevoitettua.

5. Toimet, joilla vahvistetaan koko Suomen turvallisuutta, huoltovarmuutta ja omavaraisuutta

Otsikon alla ei ole valmista toimenpide-esitystä tietoliikenneinfrastruktuurin vahvistamisesta, joka on alueella akuutti turvallisuus-, elinvoima- ja huoltovarmuusongelma. Kainuun liitto esittää, että toimenpide-esityksiin kirjataan:

- Vahvistetaan merkittävästi pohjoisen Suomen tietoliikenneinfrastruktuuria.

Pohjoisen Suomen turvallisuuteen vaikuttaa suoraan myös riittävän rajavalvonnan resurssit. Nyt Rajavartiolaitoksen budjetti ei riitä kattamaan nykyisenlaajuisen toiminnan ylläpitämistä, vaan Suomen itärajan tilanteesta huolimatta toimintaa sopeutetaan. Kainuun liitto esittää, että ohjelman toimenpiteeksi kirjataan:

- Turvataan riittävät rajavalvonnan resurssit.

Kainuun liitto esittää, että toimenpiteeseen numero 32 kirjataan luonnoksessa olevien linjausten lisäksi:

- Vuosangan harjoittelalueen käyttämistä edistetään koealueena puolustusvälineteollisuuden sekä kaksikäyttöratkaisujen ja radioteknologioiden testaamiseen.

Kainuun liitto esittää, että toimenpide numero 34 kirjataan seuraavasti:

- Kehitetään puolustusteollisuuden ja sitä tukevan kaksoiskäyttötuotannon yhteistyötä Kainuun LUMI-supertietokoneen infrastruktuuriin, pohjoisen yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja tutkimuslaitosten kanssa.

6. Toimet, joilla lisätään alueen (fyysistä ja digitaalista) saavutettavuutta

Osion yksi tärkeimmistä periaatteellisista linjauksista on kolmen tunnin saavutettavuustavoitteeseen sitoutuminen. Se on koko pohjoisen Suomen yhteinen ja alueen kasvun mahdollistamiseksi välttämätön tavoite.

Alueellisen kuljetustuen merkitys pohjoisen Suomen vientiyrityksille on kiistaton. Kuljetustuella alennetaan harvaan asutuilla alueilla toimivien pk-yritysten jalostamien tuotteiden pitkistä kuljetusmatkoista aiheutuvia rahtikustannuksia ja siten parannetaan yritystoiminnan edellytyksiä ja yritysten kilpailukykyä. Kuljetustuen jatko on tavalla tai toisella pystyttävä varmistamaan, samalla kannattaisi pohtia, onko yritysköön rajausta mahdollista väljentää. Kainuun liitto esittää, että toimenpiteeseen numero 38 kirjataan:

- Varmistetaan kuljetustuen jatkuvuus jollakin mekanismilla.

Osiossa on alaotsikko ”Kehitetään liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien edellyttämän infran muodostumista ja laajenemista pohjoiseen”. Alaotsikon alla olevat toimenpiteet eivät kuitenkaan huomioi sitä, että Pohjois-Suomi on kaikista Suomen alueista eniten riippuvainen maantiekuljetuksista. Raskaan liikenteen mahdollisuudet vastata toimialalla jatkuvasti enemmän kustannuksiin vaikuttaviin vastuullisuuskriteereihin riippuvat suoraan siitä, kehittykö alueelle vaihtoehtoisille käyttövoimille latausinfrastruktuuria. Kainuun liitto esittää siksi, että tähän osioon uudeksi toimenpiteeksi kirjataan:

- Otetaan käyttöön julkinen tuki kestävien käyttövoimien lataus- ja tankkausinfrastruktuurin rakentamiselle raskaalle liikenteelle niillä yhteysväleillä, joilla se ei toteudu markkinaehtoisesti.

7. Pohjoinen yhteistyö

Osio on erittäin hyvä ja tarpeellinen. Tilanteessa, jossa valtioneuvosto on linjannut Suomen irtautuvan Barents-yhteistyötä, tarvitaan nopeasti uusi rakenne Suomen, Ruotsin ja Norjan pohjoisten alueiden väliselle yhteistyölle. Tuossa rakenteessa tulee olla edustettuna maakunnat ja valtiotasot.

Kainuun maakuntahallitus
18.11.2024